

Imenozlaga (etymologie) farnih vasi na Kranjskem.

(Dalje.)

Semič: posebno težavne zlage, h kateri vendar dobro znanje lege te vasi pripomore. Leži namreč blizu vogla dveh gora, katerih ena od jutra, druga od juga pride, in kateri se tukaj vkup vjemate ali sojemate. Po tem takem je sojém ali sjem korenina tega imena = **Sjemič**, iz kterega se je čerka j sčasoma kakor pri več drugih zgubila. Da se pa to ime ne more izhajati od besede **sejm** (semenj, Markt), se vidi že iz tega, da je mogel kraj že poprej svoje ime imeti in vas poprej saj pričeta biti, preden se je semenj v nji imeti zamogel.

Senožeče, Sela, Selo, Selca (Sevca) — se lahko zлага.

Sitticium = **Štičina**, t. j. **Zatičina**, kjer je svet z gorami zataknjen.

Škaručina, verljivo od koren. škarije; ker ima ta kraj podobo (posteljnih) škarij.

Slap = **Wasserfall**.

Slavina = slovenski kraj ali vas.

Soderschiz = **Sodražica**, znabiti od potoka Draga, ali pa tudi od **soderžati**, če morebiti vas v **soderžju** ali strinu dveh gora ali hribov, ali pa na čelu razdvojenega polja ali svetá leži.

Sora od reke **Sora**, in ta od **so** in **reti**.

Sostru; korenina **sostera**, ali **strenitev** (**Einigung**), ker namreč ta vas leži blizu **sostere** ali sklenitve dveh gora, ktere se tukaj snidete.

Soteska od **zatisniti** ali **sotisniti**, ker je namreč tukaj svet od gora **zatisnjen** ali **sotisnjen**.

Stangenwald = **Štanga** od **stega**, **raztega**. Štanga je podoba oske in dolge doline.

Staro apno, Stara cerkev, Stein se lahko pozná.

Steinbüchel = **Kamna gorica**. (Lepa enojnost prijeta **kamna** namest **kamenska**.)

(Dalje prih.)

Novice.

Iz Černomlja. Kako da naša glavna šola na vse strani lepo napreduje, in kako iskrenega za šolo vnetega vodja da ima, smo brali v „Novicah“ in tudi v našem „Tovarsu.“ Naj omenim tukaj še nekaj, kar je tudi zares hvale vredno, od česar pa še nobeden ni nič spregovoril, in to je petje v šoli in petje v cerkvi. Človek more res ginjen biti in serce mu more od veselja igrati, če

pride v okolico černomaljsko in sliši, kako otroci na paši, po zelenih travnikih in logih mile slovenske pesmi veselo prepevajo. Znajo pa različnih: nekaj iz „šole lepega petja“ nekaj „Fleischmanovih in Vilharjevih“ nekaj primernih iz „gerlice“ in tudi nove g. Gerbicove se že poskušajo. Zraven teh znajo pa tudi dosti svetih cerkvenih pesem. Vsaki dan imajo šolarji sveto mašo in tu tako lepo sami brez orgel pojejo, da ljudje od daleč že zavoljo petja k maši hitijo in se čudijo vbranim glasom malih šolarjev. Vse to se v šoli naučijo. Dasiravno pa se otroci v vseh štirih razredih v petju podučujejo, gre učitelju IV. razreda g. L. Knific-u v tej reči še posebno hvala in čast; zakaj z njegovim prizadevanjem se je pri nas v kratkem času ne le petje v šoli, temuč tudi v cerkvi veliko zlepšalo in opomoglo. Zdaj se pri sveti maši ne slišijo le tri ali ene štiri navadne pesmi — kakor nekdanj, ampak prepevajo se „Riharjeve pesmi“ od prve do zadnje, vse tako lepo in z vbranimi glasovi, da ljudje iz cerkve gredé govorijo, kako so v cerkvi lepo peli, in hvalijo pevce in pevke, zraven pa štejejo dneve, kdaj da pojdejo zopet k veseli službi božji. Kaj ni to veselo in lepo? Le tako naprej! saj delate sami sebi v prid, in Bogu na čast!

Pohvalil bi tudi černomaljske Slovence in Slovenke, ko bi jih bilo kaj več, in ko bi mi preobilo število nemškutarjev dopustilo; toraj za zdaj z Bogom!

J

Od Device Marije v Polji. Dopusti dragi „Tovars“ tudi meni nekaj besedic spregovoriti! Iz našega kraja nisi menda še nič slišal, zato Te bo gotovo moj dopis danes bolj razveselil, ker vidil boš, da med Slovenci dobrotnikov nikdar ne manjka, da blage duše še ne spijo, ktere so v vsakem času pripravljene pomagati dobri reči, ako je le mogoče. — Ne morem se tedaj zderžati, da bi verle domoljubke gospé Terpinčeve pred vsem svetom očitno ne imenoval, ktera se je, kakor že večkrat tudi zdaj, kot naj večja dobrotnica skazala. Darovala je namreč naši novi šoli zelo dober klavir s tem pogojem, da naj ostane zmiraj pri šoli in da naj ga rabi tadanji učitelj. Njen blagi mož, gospod Terpinč, je pa še celó obljubil, da bo njivo in travnik šoli podaril in tedaj učiteljske dohodke tukaj zelo zboljšal. Povej, dragi „Tovars“, kje je še kaj takih šolskih dobrotnikov? Zagotovim dobrega gospoda in preblago gospó, da ta ljubeznjivi dar bo ti šoli spominek zapustil, ki bo vedno njuno dobro serce še prihodnikom našim oznanjal in pričal, kako blagočutne dobrotnike imela je naša šola koj v začetku. Bog vama poverni stokrat, nepozabljiva dobrotnika, in daj tudi naši novi šoli dober uspeh pri začetku in napredku našega početja!

Blaz Kuhar, učitelj.

Iz Iga. Dragi „Tovars“! daj da zopet enkrat spregovorim in Tebi in Tvojim častitim čitateljem nekaj prav lepega poyem. Koliko verti in bogaboječ učitelj ne le pri otrocih, temuč tudi pri ljudstvu premore, nam kaže pridni in svoji službi z dušo in s telesom vdani tukajšni gospod podučitelj Fr. Govekar. — Ne rečem, da je bila v naši fari šola od prejšnjih let zanemarjena, ker jo komaj še le

eno leto poznam. Ali razloček je vendar le razloček že v obnašanju otrok po ulicah, če že drugod ne. Pred so zarobljeni ino odljudni otroci, ako so imeli kakega gosposkega človeka srečati, eni zbežali, kakor divjaki, drugi pa so se znabiti še celó nespodobno obnašali; in le malo jih je bilo, ki so lepi katoliški pozdrav: „Hvaljen bodi Jezus Kristus!“ znali. — To je zdaj kake pol leta sem vse drugače. — Učenci iz gospod Govekarjeve šole se, kadar gosp. duhovnika, učitelja ali kakega ptujega človeka srečajo, spodobno odkrivajo in z besedami: „Hvaljen bodi Jezus Kristus!“ pozdravljajo. To je res kaj lepo. Ali še lepše, še milejše je to slišati iz ustih malih otročičev, ki še dobro govoriti ne znajo. — To je gotovo, da skerbni starši otroke, kadar iz šole domu pridejo, oprašujejo, kaj da so se učili, in če to tudi ne, da otroci sami radi pripovedujejo, kaj da so gospod učenik povedali ali učili. — Kaj mislite, ljubi tovarši v učiteljskem stanu, da je malo ginjeno serce dobrih staršev, če slišijo otročiče svoje pripovedovati: Gospod učenik so djali, da, kadar srečamo gosp. duhovnike ali druge ptuje ljudi, naj jih pozdravljamo z besedami: „Hvaljen bodi Jezus Kristus!“ i. t. d. — Kaj menite, da ne spodbada to tudi kake malopridne starše, da celó sami to začnejo učiti tudi male otročiče svoje, ki še ne hodijo v šolo, ki še dobro govoriti ne znajo? Gotovo da! Res milo in veselo mi serce zaigra, ko sprehajaje se skoz vas tú in tam slišim majhine otročiče jecljati: ta lepi pozdrav. Veselo jim tudi odgovarjam, ker vem, da tudi mali otročiči morejo Bogu slavo jecljati, če tudi še ne klicati. Zveličarju so se tudi nekdaž slavoklici jecljajočih otročičev dopadli. On sam je djal: Si hi tacuerint, lapides clamabunt, to je: „Ako bojo še ti molčali, bo kamenje klicalo!“ Glejte gospodje tovarši, tako podučuje bogoljubni učitelj po otrocih tudi njihove starše. Omeniti moram da zdaj tudi pri odrasčenih ljudeh je ta lepi pozdrav večkrat slišati, kakor poprej. — Ti pa, dragi učitelj, ostani zmirom tako priden in zvest, in veselje rajsko boš občutil že tukaj na zemlji vselej, kadar boš slišal mili keršanski pozdrav: „Hvaljen bodi Jezus Kristus!“

Av. Dr. Slavofjub.

Iz Ljubljane. Iz letošnjih povabil k očitnemu šolskemu spraševanju in razredb učencov, kar smo vidili, posnamemo to le:

V pogl. deški šoli v Škofjiloki je bilo spraševanje 28. in 29. jul. Učencov je bilo 387. Učili so jih z g. vodjem še 4 učniki, vsi vkup 95 ur na teden. Slovenščini je bilo v tem času 20 ur odločenih. V perijohah so slovenske imena učencov in krajev po slovenski pisane. — V loški deklški šoli pri častitih gospéh Uršulinaricah je bilo spraševanje 30. jul. Učenik je bilo v vsakdanji in nedeljski, v zunanji in znotranji šoli 358, ktere so se učile na teden 232 ur, v tem času pa slovensčino 21 ur. Perijohe te zunanje šole so letos čisto po slovenski natisnjene, in sicer pod naslovom: „Razredba učenk v deklški obertnijski glavni šoli.“ — V Teržiču je bilo šolsko spraševanje 29. in 30. jul. Učencov in učenk je bilo 545. Učili so z g. vodjem tudi še g. fajmošter, en katehet in 3

učeniki, vsi vkup 99 ur na teden, med kterimi jih je imela slovenščina 15. Perijohe imajo slovenske imena tudi po slovenski pisane. — V pogl. šoli v Kranju je bilo šolsko spraševanje 23. in 24. jul. Učencev in učenk je bilo 565. Učili so g. vodja, trije kateheti, 4 učeniki in ena učenica, vsi vkup 105 ur na teden, med kterimi jih je slovensko - nemški jezik dobival 23 in čisto slovenski 6. V perijohah so slovenske imena po slovenski pisane. — V pogl. šoli v Kamniku je bilo spraševanje 28. in 29. jul. Učencev je bilo 301. Učili so en katehet in 4 učeniki (vsi mašniki frančiškani), vkup 92 ur na teden, med kterimi jih je slovenščina imela 20. Perijohe imajo slovenske imena po slovenski pisane. — V pogl. deški šoli v Novem mestu je bilo 271 učencev. — V Kočevskem mestu je bilo šolsko spraševanje 5. in 6. avg. Učencev in učenk je bilo 568. Učili so g. vodja, en katehet in 4 učeniki, vkup 96 ur na teden, med temi slovenščino 6 ur. Tudi te perijohe imajo slovenske imena večidel po slovenski pisane. — V Idrii je bilo šolsko spraševanje 29. in 30. jul. Učencev je bilo 800 (med temi tudi 25 učiteljskih pripravnikov). Učili so g. vodja, en katehet, 6 učenikov in 3 učenice, vkup 177 ur na teden, med temi slovenščino 35 ur. V perijohah so imena po nemški, pa z bohoričico pisane. —

Iz Ljubljane. Naš občespoštovani mestni predstojnik blag. gospod Mih. Ambrož so letos ljubezen do šol in tedaj do domače omike prav obilo očitno s tem pokazali, da so bili skoro pri vsch tukajšnih poskušnjah ljudskih šol. Posebno so blagi gospod poskerbeli za novo mestno pogl. deško šolo pri sv. Jakopu. Slava! — Bog naj nam nakloni še več takih šolskih prijatlov, posebno iz verste višjih gospodov!

Iz Ljubljane. V 14. listu „Tovarša“ smo povedali, da se natiskuje v g. R. Milicovi tiskarnici „Mali sadjorejec za učence na kmetih.“ Danes pa povemo, da je ta mični zvezček že na prodaj pri g. Milicu po 10 kr, ducat pa po 1 gold. Ta kratek nauk o sadjoreji bo prav dobro služil kmečkim učencem in učnikom, posebno zato, ker se z malo besedami in prav po domače in vse v prašanjih in odgovorih razklada, kar je vsakemu sadjorejcu naj bolj potrebno vediti. Učeniki naj tedaj skerbé, da bodo tega „Malega sadjorejca“ vsi mali sadjorejci kupili in se iz njega učili. Spisal ga je znani sadjorejec g. Jak. Mencinger, učenik v Gorjah.